

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת וישב - חנוכה תשפ"א

(שנה ה', גליון 173)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
17:54	17:16	16:00	ירושלים:
17:50	17:17	16:14	תל אביב:
17:50	17:15	16:04	חיפה:
17:54	17:19	16:19	באר שבע:

פרשת וישב - חנוכה התשפ"א

"ירידה לצורך עליה"

א. "ויגד לתמר, לאמר, הנה חמיו עלה תמננה, לגז צאנו. ותסר בגדי אלמנותה מעליה, ותכס בצעיף ותתעלף, ותשב בפתח עינים אשר על דרך תמננה, כי ראתה כי גדל שלה, והוא לא נתנה לו לאשה. ויראה יהודה, ויחשבה לזונה, כי כסתה פניה. ויט אליה אל הדרך, ויאמר, הבה נא אבוא אליך, כי לא ידע כי כלתו הוא, ותאמר - מה תתן לי כי תבוא אלי. ויאמר, אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן, ותאמר - אם תתן ערבון עד שלחך. ויאמר, מה הערבון אשר אתן לך, ותאמר, חתמך ופתילך ומטף אשר בידך, ויתן לה, ויבא אליה, ותהר לו ... ויהי כמשלש חדשים, ויגד ליהודה, לאמר, זנתה תמר בלחך, וגם הנה הרה לזנונים, ויאמר יהודה - הוציאוה ותשרף. הוא מוצאת, והיא שלחה אל חמיה, לאמר, לאיש אשר אלה לו אנכי הרה, ותאמר, הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה. ויכר יהודה, ויאמר צדקה ממני, כי על כן לא נתתיה לשלה בני, ולא יסף עוד לדעתה" (בראשית, לח', יג' - כו').

"ויוסף הורד מצרימה, ויקנהו פוטיפר סריס פרעה, שר הטבחים, איש מצרי, מיז השמעאלים אשר הורדהו שמה" (בראשית, לט' - א').

"ויהי אחר הדברים האלה, ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף, ותאמר שכבה עמי. וימאן, ויאמר אל אשת אדניו, הן אדני לא ידע אתי מה בבית, וכל אשר יש לו נתן בידי. איננו גדול בבית הזה ממני, ולא חשך ממני מאומה - כי אם אותך באשר את אשתו, ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת, וחסאתי לאלהים. ויהי כדברה אל יוסף יום יום, ולא שמע אליה, לשכב אצלה, להיות עמה. ויהי כהיום הזה, ויבא הביתה לעשות מלאכתו, ואין איש מאנשי הבית שם בבית. ותתפשטו בגדו, לאמר, שכבה עמי, ויעזב בגדו בידה, וינס, ויצא החוצה" (בראשית, לט', ז' - יב').

ב. ידוע ומפורסם העניין, של " מעשה אבות סימן לבנים".

¹ ראשיתו של עניין זה, נזכר במסכת סנהדרין (מד' ע"ב):

"אמר רבי אלעזר, לעולם יקדים אדם תפלה לצרה,

שאימלי לא הקדים אברהם תפלה לצרה - בין בית אל ובין העי, לא נשתייר מרשעי ישראל שריד ופליט".

וכן הוא במדרש (בראשית רבה, פרשה מ', ו'):

"אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו, צא וכבש את הדרך לפני בניך,

את מוצא, כל מה שכתוב באברהם כתיב בבניו.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - י'), 'ויהי רעב בארץ',

בישראל כתיב (בראשית, מה' - ו'), 'כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - י'), 'וירד אברהם מצרימה לגור שם',

ובישראל כתיב (במדבר, כ' - טו'), 'וירדו אבותינו מצרימה'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - י'), 'לגור שם',

ובישראל כתיב (בראשית, מז' - ד'), 'לגור בארץ באנו'.

באברהם כתיב (בראשית, מז' - ד'), 'כי כבד הרעב בארץ כנען',

בישראל כתיב (בראשית, מג' - א'), 'והרעב כבד בארץ'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - יא'), 'ויהי כאשר הקריב',

בישראל כתיב (שמות, יד' - י'), 'ופרעה הקריב'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - יב'), 'וקהגו אתי ואתה יחי',

ובישראל כתיב (שמות, א' - כב'), 'כל הבן הילוד היארה תשליכהו'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - יג'), 'אמרי נא אחתי את, למען ייטב לי בעבורך וגו',

ובישראל כתיב (שמות, א' - כ'), 'וייטב אלהים למילדת'.

באברהם כתיב (בראשית, יב' - יד'), 'ויהי כבוא אברהם מצרימה',

ובישראל כתיב (שמות, א' - א'), 'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה'.

באברהם כתיב (בראשית, יג' - ב'), 'ואברהם כבד מאד במקנה',

והנה, מניין עֲדָרֵי הַצֵּאן של יַעֲקֹב אַע"ה הגיע ל-ס' ריבוא,

וכדאיתא במדרש (בראשית רבה, פרשה עג', יא') :

" וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ ² ... רַבִּי לֹוי אָמַר, שְׁשִׁים רִבּוּא פְּלָבִים. רַבֵּן אֶמְרִי, מֵאָה וְעֶשְׂרִין רִבּוּא,

וְלֹא פְּלִיגִי. מֵאֵן דְּאָמַר שְׁשִׁים רִבּוּא, לְכֹל עֲדָר וְעֲדָר חַד פְּלָב. מֵאֵן דְּאָמַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים רִבּוּא, לְכֹל עֲדָר תְּרִין פְּלָבִין,"

וביאר שם הי"עץ יוסף", וז"ל :

"ולא פליגי - רבי לוי ורבנן, במניין העדרים,

דלתרווייהו, ס' ריבוא עדרים היה הצאן. אלא, דלמר היה מספיק לכל עדר כלב אחד. ולמר, לכל עדר ב' כלבים, אחד מלפניו ואחד מאחוריו,"

ומנינם של כלל ישראל, היה גם כן ס' ריבוא.

וביאר בזה אדונינו הגר"א זיע"א :

שמעשה אבות סימן לבנים של גלות מצרים, זה השְׁהִיָּה של יַעֲקֹב אַע"ה בבית לבן.

דהנה, יַעֲקֹב אַע"ה עבד עבודת פרך בבית לבן:

וכמבואר בדברי יַעֲקֹב אַע"ה ללבן (בראשית, לא', לח' - מא') -

וּבִישְׂרָאֵל פְּתִיב (תהילים, קה' - לז'), 'וַיִּצְיֵאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב'.

בְּאַבְרָהָם פְּתִיב (בראשית, יב' - כ'), 'וַיִּצְוּ עָלָיו פְּרֻעָה',

וּבִישְׂרָאֵל פְּתִיב (שמות, יב' - לג'), 'וַתִּחַזַּק מִצְרַיִם עַל הָעָם'.

בְּאַבְרָהָם פְּתִיב (בראשית, יג' - ג'), 'וַיִּלֶּךְ לְמִסְעָיו',

וּבִישְׂרָאֵל פְּתִיב (במדבר, לג' - א'), 'אֵלֶּה מִסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל'."

וכ"ה בדברי רש"י והרמב"ן, לאורך כל עניין האבות.

² בראשית, ל' - מג'.

"וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מֵאֵד מֵאֵד, וַיְהִי לוֹ צֹאן רִבּוּת, וְשִׁפְחוֹת, וְעֶבְדִים, וְגַמְלִים, וְחֻמְרִים".

"זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי עֹמֵד, רְחֵלֶיךָ וְעַזְיָךָ לֹא שָׁכְלוּ, וְאֵילִי צֹאנֶךָ לֹא אֲכָלְתִּי. טְרַפָּה לֹא הִבֵּאתִי אֵלֶיךָ, אֲנֹכִי אֲחַטְּנָה מִיָּדֶי תִּבְקָשְׁנָה, גִּנְבֹתִי יוֹם וּגְנֹבֹתִי לַיְלָה. הֵייתִי בַּיּוֹם אֲכָלְנִי חֶרֶב - וְקָרַח בְּלִילָה, וַתִּדָּד שְׁנֵתִי מֵעֵינַי. זֶה לִי עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתְךָ, עֲבַדְתִּיךָ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשֵׁתִי בְּנִתְיָךָ, וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצֹאנֶךָ, וַתַּחֲלֶף אֶת מִשְׁכַּבְתִּי עֲשָׂרַת מִנִּים".

וכמו כן, עם ישראל עבד עבודת פרך במצרים:

וכמבואר בפסוק (שמות, א' - יד'),

"וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה, בַּחֲמֹר וּבִלְבָנִים, וּבְכָל עֲבָדָה בַּשָּׂדֶה, אֶת כָּל עֲבַדְתָּם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרְךָ".

ומשום כך נאמר (דברים, כו' - ה'):

"אֲרָמִי אֲבָד אָבִי, וַיִּרְדֵּ מִצְרַיִמָּה".

עוד מצינו, שיעקב ברח מבית לבן, ורק לאחר ג' ימים נודע הדבר ללבן, ולא השיגו לבן אלא לאחר ז' ימים:

וכמבואר בפסוק (בראשית, לא', כב' - כג') -

"וַיֵּגַד לְלָבֵן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, כִּי בָּרַח יַעֲקֹב. וַיִּקַּח אֶת אָחִיו עִמּוֹ, וַיִּרְדְּף אַחֲרָיו דָּרֶךְ ³ שָׁבַעַת יָמִים, וַיִּדְבַק אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד".

וכך היה גם כן אצל עם ישראל, בשעת יציאת מצרים:

וכמבואר בפסוק (שמות, יד' - ה') -

"וַיֵּגַד לְמִלְכָּה מִצְרַיִם כִּי בָּרַח הָעָם, וַיַּהַפְּדוּ לְבַב פְּרַעֲה וְעַבְדָּיו אֶל הָעָם, וַיֹּאמְרוּ, מַה זֹּאת עֲשִׂינוּ כִּי שָׁלַחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעַבְדֵּנוּ",

וכמו שכתב שם רש"י, וז"ל -

³ יעוין מה שכתב שם רש"י, וז"ל:

"כל אותן ג' ימים שהלך המגיד להגיד ללבן - הלך יעקב לדרכו,

נמצא, יעקב רחוק מלבן ששה ימים, ובשביעי השיגו לבן.

למדנו, שכל מה שהלך יעקב בשבעה ימים, הלך לבן ביום אחד".

"וכיון שהגיעו לשלשת ימים שקבעו לילך ולשוב, וראו שאינן חוזרין למצרים, באו והגידו לפרעה ביום הרביעי, ובחמישי ובששי רדפו אחריהם, וליל שביעי ירדו לים,

בשחרית אמרו שירה, והוא יום שביעי של פסח.

לכך, אנו קורין השירה ביום השביעי".

עוד מצינו, שיעקב אע"ה ולבן נפרדו פרידה עולמית:

וכמבואר בפסוק (בראשית, לא' - נב') -

"עַד הַגַּל הַזֶּה, וְעַד הַמַּצְבֵּה, אִם אָנִי לֹא אֶעְבֵּר אֶלְיָךְ אֶת הַגַּל הַזֶּה, וְאִם אֶתָּה לֹא תֵעָבֵר אֵלַי אֶת הַגַּל הַזֶּה וְאֶת הַמַּצְבֵּה הַזֶּאת, לָרְעָה".

וכמו כן, היה אצל עם ישראל, בשעת יציאת מצרים:

וכמבואר בפסוק (שמות, יד' - יג') -

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם, אֵל תִּירָאוּ, הַתְּיַצְבוּ וְרֹאוּ אֶת יְשׁוּעַת יְהוָה - אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם, כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם, לֹא תִסְפוּ לְרַאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם".

ג. וידוע לבאר בדבריו הקדושים של אדונינו הגר"א זיע"א:

שפרשיות "ויצא" ו"וישלח", הינם בחינת "מעשה אבות סימן לבנים", של עניין הגלות,

אך פרשיות "וישב - מקץ - ויגש - ויחיי", הינם בחינת "מעשה אבות סימן לבנים", של עניין הגאולה,

ובפרט שבפרשת "וישב", מוזכר עניינם של "משיח בן דוד"⁴, ו"משיח בן יוסף"⁵.

⁴ והוא בהולדת פרץ זרח, אשר מהם יצא דוד הע"ה.

⁵ והוא בעניין עמידתו של יוסף הצדיק ע"ה בניסיון.

וכפי שדרשו רבותינו ז"ל⁶, על הפסוק⁷, "וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל, לָמָּה הֲרַעַתְּם לִי, לְהַגִּיד
לְאִישׁ הָעוֹד לְכֶם אָח" :

"מעולם לא אמר יעקב אבינו דבר של בטלה,

אלא, כך אמר הקדוש ברוך הוא, אני עוסק להמליך את בנו במצרים והוא אומר
'למה הרעתם לי'.

היא דהוא אמר (ישעיה, מ' - כז'), 'נסתרה דרכי מהשם וגו' "

וביאר בזה בפירוש "עץ יוסף", וז"ל :

"אמר הקדוש ברוך הוא, אני עוסק להמליך בנו במצרים,

ועבור זה היה מכירת יוסף,

ומעולם לא סלקתי השגחתי ממנו,

והוא אומר 'למה הרעתם לי' -

כאילו סילקתי השגחתי ממנו.

וזהו שאמר ... 'נסתרה דרכי מהשם',

רצונו לומר, שבפסוק זה מבואר, שהקב"ה התרעם על יעקב -

על שאמר 'נסתרה דרכי מהשם', והיינו, מה שאמר 'למה הרעתם' "

ד. והנה, בכמה וכמה מאמרים, הארכנו בכמה אופנים, בביאור ב' הבחינות

של יעקב אע"ה -

בחינת "יעקב", ובחינת "ישראל",

והצד השווה שבכל מאמרים אלו, שבחינת "ישראל", גבוהה היא לאין שיעור

מבחינת "יעקב".

⁶ בראשית רבה, פרשה צא, י'.

⁷ בראשית, מג' - ו'.

והנה, ידועה ומפורסמת קושיית רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, בריש פרשת "ויחי",

מפני מה, מְכַנָּה יעקב אע"ה, פְּעָמִים בְּשֵׁם "יעקב", ופְּעָמִים בְּשֵׁם "ישראל" - והלא, כבר אמר לו שָׂרוּ של עשיו (בראשית, לב' - כט'), "לֹא יַעֲקֹב יִאָּמֵר עוֹד שְׁמִךָ, כִּי אִם יִשְׂרָאֵל".

ותירץ:

שאע"פ שְׂקָרָאוּ שָׂרוּ של עשיו בְּשֵׁם "ישראל", לא נעקר שמו הראשון "יעקב", ולכן, יש מקומות שהוזכר בְּשֵׁם "יעקב", ויש מקומות שהוזכר בהם בְּשֵׁם "ישראל"⁸.

⁸ ושם, האריך רבינו זיע"א, לבאר את כינויו של יעקב אע"ה, לפי סוד מצבו, וכדלהלן:

א. במאמר הקב"ה ליעקב אע"ה, בפרשת "וישלח" (בראשית, לה' - י'), "שְׁמֶךָ יַעֲקֹב". נקרא בְּשֵׁם זה, מחמת שהיה באבילות על אמו, והקב"ה ברכו בברכת אבלים,

אך לאחר מכן, נאמר שָׁם, "יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ". דהיינו, שמכאן ולהבא, חושבנא טבא.

ב. במיתת רחל אמנו ע"ה, נאמר (בראשית, לה' - כ'), "וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצְבֵּה עַל קְבֻרָתָהּ". נקרא בְּשֵׁם זה, מחמת שהיה באבילות עליה,

ולאחר שקם מן האבלות, נאמר (שם, פסוק כא'), "וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל".

ג. וכשהגיע יעקב אע"ה אצל יצחק אע"ה, נאמר (בראשית, לה' - כז'), "וַיְבֹא יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו",

כי מחמת דרך ארץ, לא נקרא בְּשֵׁם ה"שררה", על יד יצחק אביו.

ד. קודם מכירת יוסף הצדיק, נאמר (בראשית, לז' - ג'), "וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף". נקרא בְּשֵׁם זה, כי אז היה יעקב אע"ה בגדלות המוחין,

ולאחר מכן, כשנמכר יוסף, והיה יעקב אע"ה באבל יגון ואנחה, בְּשֵׁם "יעקב" יִקְרָא.

ה. וכשנמכר יוסף הצדיק, נקרא יעקב אע"ה, ג' פעמים בְּשֵׁם "ישראל",

"וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לְמָה הִרְעַתֶּם", (בראשית, מג' - ו'),

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יִשְׂרָאֵל אָבִיו", (בראשית, מג' - ח'),

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל אָבִיהֶם", (בראשית, מג' - יא'),

כיוון, שְׁשֵׁם נִשְׁתַּרַר עליהם יעקב אע"ה, בְּשֵׁם השררה,

והנה, נבואה, אינה ניתנת לאדם, אלא, כשהוא שרוי בשמחה,

וכמו שמצינו במסכת שבת (ל' ע"ב):

"ללמדך, שאין שכינה שורה - לא מתוך עצבות, ולא מתוך עצלות, ולא מתוך שחוק, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך שיחה, ולא מתוך דברים בטלים,

אלא, מתוך דבר שמחה של מצוה -

שנאמר (מלכים ב', ג' - טו'), 'ועתה קחו לי מנגן, והיה כנגן המנגן, ותהי עליו יד השם'."

וממילא:

כאשר היה יעקב אע"ה שרוי בצער, על היעדרו של יוסף הצדיק ע"ה,

"לצד ההכרח, שראה שלא חשו לצער, ונשתרר עליהם. ורמז, כי לא ימחול להם, לצד שהוא אביהם, וגם שיקבלו דבריו".

ו. וכשנתברר שיוסף הצדיק חי, נאמר (בראשית, מה' - כז'), "וַיִּתְחַי רֵיחַ יַעֲקֹב". נקרא בְּשֵׁם זה, מחמת שעלה ונתגדל לדרגת "ישראל",

וכפי שמצינו -

"וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל", (בראשית, מה' - כח'),

"וַיֹּסֶע יִשְׂרָאֵל", (בראשית, מו' - א'),

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל", (בראשית, מו' - ב').

ז. כשנתבשר על השיעבוד, שוב חזר לְשֵׁם "יעקב".

ח. וכשנפגש עם יוסף הצדיק, שוב חזר לשמחה, ונקרא בְּשֵׁם "ישראל",

וכפי שמצינו -

"וַיַּעַל לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל אֲבִיו", (בראשית, מו' - כט'),

"וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף אֲמוּנְתָה הַפְּעַם", (בראשית, מו' - ל').

ט. ומאותו היום, ועד יום פטירתו, נקרא בְּשֵׁם "יעקב",

אך ביום פטירתו, נאמר (בראשית, מז' - כט'), "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת",

בבחינת (תהילים, קד' - כט'), "תִּסְפָּף רוּחָם יְגֻעוּן" -

"והוא סוד הגדלת נפש האדם, בעת מיתתו".

נסתלקה ממנו השכינה⁹, שכן, באותו הזמן לא היה ב"שמחה של מצווה".

ומשכך:

ירד מבחינת "ישראל", לבחינת "יעקב".

ולפיכך:

אמר יעקב אע"ה, "נסתרה דרכי מהשם", שכן, נסתלקה ממנו השכינה.

ובזה, יובן מאמר הפסוק¹⁰, "למה תאמר יעקב, ותדבר ישראל, נסתרה דרכי מיהנה, ומאלהי משפטי יעבור":

דהיינו, "למה תאמר יעקב" -

מדוע הינך נמצא בבחינת "יעקב".

"ותדבר ישראל" -

והלא, בחינת "ישראל", גדולה יותר.

אלא, ש"נסתרה דרכי מהשם" -

שמחמת שהייתי שרוי באותה העת בעצבות, נסתלקה ממני השכינה, והייתי בהסתר פנים¹¹.

ה. הנה, דרך העולה במעלות היראה, שפעמים נופל הוא ממדריגתו,

ובאמת, שלא צריך האדם לפחוד מזה כלל וכלל.

וכמאמר הפסוק (מיכה, ז' - ח'):

"אל תשמחי אנבתי לי, כי נפלת קמתי, כי אשב בחשך ינה אור לי",

⁹ יעוין בדברי רש"י הקדוש (בראשית, מה' - כז').

¹⁰ ישעיה, מ' - כז'.

¹¹ ואע"פ שבפסוק (בראשית, מג' - ו'), "ויאמר ישראל, למה הרעתם לי, להגיד לאיש העוד לכם אה",

הוזכר יעקב אע"ה, בשם "ישראל", שהיא הבחינה הגדולה שאצלו,

כבר עמד בזה ב"אור החיים" הקדוש, וכפי שהובא בדברינו במאמר זה, בהערה 8, אות ה'.

ודרשו בזה רבותינו ז"ל (מדרש תהלים, מזמור ה'): :

"אילולי שישבתי בחשך, לא היה אור לי",

עוד דרשו בזה רבותינו ז"ל (מדרש תהלים, מזמור כב'): :

"ישראל אומרים לאומות העולם, אל תשמחו אויבי לי -

למה, שאם נפלתי קמתי,

תכף לנפילה קימה".

עוד נאמר בפסוק (משלי, כד' - טז'): :

"כִּי שֶׁבַע יָפוּל צַדִּיק וְקָם, וְרָשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ בְרָעָה".

והנה, בענייניו של יוסף הצדיק, ובענייניו של יהודה, וכן בעניין עם ישראל בזמן ימי

החנוכה -

מצינו גם כן, מעניין זה של **"ירידה לצורך עליה"** ¹², וכפי שנאריך ונבאר.

¹² ומו"ר מרנא ר' חיים ליב הלוי שמולאביץ זיע"א (בספרו הקדוש "שיחות מוסר", מאמר צג' - "כי נפלתי קמתי", עמודים שצה'ו-ו'), הביא מעשים מדברי רבותינו ז"ל הקשורים לעניין זה, וכדלהלן:

א. על הפסוק (בראשית, כז' כז'), "וַיֵּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו", דרשו רבותינו ז"ל (בראשית רבה, פרשה סה', כב'), כדלהלן:

"כגון, יוסף משיטא ויקום איש צרורות.

יוסף משיטא -

בשעה שבקשו שונאים להכנס להר הבית, אמרו, יכנס מהם ובהם תחלה.

אמרין ליה, עול ומה דאת מפיק דידיך,

נכנס והוציא מנורה של זהב, אמרו לו, אין דרכו של הדיוט להשתמש בזו, אלא עול זמן תננות - ומה דאת מפיק דידיך, ולא קבל עליו.

אמר רבי פינחס, נתנו לו מקס שלש שנים, ולא קבל עליו,

אמר, לא די' שהקעסתי לאלהי פעם אחת - אלא שאכעיסנו פעם שניה.

מה עשו לו, נתנו אותו בחמור של חרשים, והיו מנסרים בו -

היה מצוץ ואומר, ווי, אוי, אוי, שהקעסתי לבוראי.

וַיְקוּם אִישׁ צְרוּרוֹת -

הָיָה בֶן אַחוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי בֶן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרִידָה,

וְהוּא רָכִיב סוּסָיָא בְּשַׁבְּתָא,

אֶזֶל קוּמֵי שְׂרִיתָא לְמַצְטַבְּלָא.

אָמַר לֵיהּ, חָמֵי סוּסֵי דְאַרְכָּבֵי מְרִי, וְחָמֵי סוּסָךְ דְאַרְכָּבָךְ מְרָה.

אָמַר לוֹ, אִם כֹּה לְמַכְעִיסִיו - קַל וְחֹמֶר לְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ,

אָמַר לוֹ, עֲשֵׂה אָדָם רְצוֹנוֹ יוֹתֵר מִמֶּךָ -

אָמַר לוֹ, וְאִם כֹּה לְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ, קַל וְחֹמֶר לְמַכְעִיסִיו.

נִכְנַס בּוֹ הַדְּבָר כְּאֶרֶס שֶׁל עֶכְנָא,

הַלֵךְ וְקִיָּם בְּעֵצְמוֹ אַרְבַּע מֵיתוֹת בֵּית דִּין, סְקִילָה, שְׂרָפָה, הֶרֶג וְחִנּוּק.

מָה עָשָׂה, הִבִּיא קוֹרָה - נְעֻצָה בְּאַרְץ וְקִשֶׁר בֶּה נִימָא,

וְעָרָה הַעֲצִים - וְהִקְיִפֵּן גְּדֵר שֶׁל אֲבָנִים,

וְעָשָׂה מְדוּרָה לְפָנֶיהָ, וְנָעַץ אֶת הַחֶרֶב בְּאַמְצֵעַ, וְהִצִּית הָאוּר תַּחַת הַעֲצִים מִתַּחַת הָאֲבָנִים,

וְנִתְלָה בְּקוֹרָה - וְנִחְנַק, קִדְמָתוֹ הָאֵשׁ, נִפְסְקָה הַנִּימָה - נָפַל לְאֵשׁ, קִדְמָתוֹ חֶרֶב - וְנָפַל עָלָיו גְּדֵר וְנִשְׂרַף.

נִתְנַמְנֵם יוֹסֵי בֶן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרִידָה, וְרָאָה מִטְתּוֹ פְּרוּחָה בְּאֹוִיר,

אָמַר, בְּשַׁעַר קְלָה קְדַמֵּי זֶה לִגְן עֵדֶן."

ב. ידוע ומפורסם המעשה המובא במסכת עבודה זרה (יז' ע"א), ברבי אלעזר בן דורדיא:

"אמרו עליו, על ר"א בן דורדיא, שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה.

פעם אחת, שמע שיש זונה אחת בכרכי הים, והיתה נוטלת כיס דינרין בשכרה,

נטל כיס דינרין, והלך ועבר עליה שבעה נהרות.

בשעת הרגל דבר הפיחה,

אמרה, כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה, כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה.

הלך וישב בין שני הרים וגבעות,

אמר, הרים וגבעות בקשו עלי רחמים,

אמרו לו, עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו. שנאמר (ישעיה, נד' - י'), 'כִּי הִקְרִים יְמוּשׁוֹ, וְהִגְבְּעוֹת תְּמוּטֵינָה!'

והנה, ירידתו של יהודה מגדולתו, היתה "ירידה לצורך עליה",

שעל אף שירד מגדולתו -

זכה להודות במעשה תמר,

והגם שנראה הדבר כשיא השפלות -

שכן, בשעת הודאתו במעשה תמר, היו נצבים לפניו יצחק ויעקב ועשרת השבטים

¹³,

מכל מקום, אז צמח קרנו ¹⁴.

אמר, שמים וארץ בקשו עלי רחמים,

אמרו, עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו. שנאמר (ישעיה, נא' - ו'), 'כי שמים כעשן נמלחו, והארץ כבגד תבלה'.

אמר, חמה ולבנה בקשו עלי רחמים,

אמרו לו, עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו. שנאמר (ישעיה, כד' - כג'), 'וּחִפְרָה הִלְבְּנָה, וּבוֹשָׁה הַחֲמָה'.

אמר, כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים,

אמרו לו, עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו. שנאמר (ישעיה, לד' - ד'), 'וְנִמְקוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם'.

אמר, אין הדבר תלוי אלא בי, הניח ראשו בין ברכיו, וגעה בבכיה, עד שיצתה נשמתו,

יצתה בת קול ואמרה, ר"א בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא".

ומ-ב' מקומות אלו, מגיעים אנו לאותה המסקנא:

בתחילה ירידה תלולה, אך עליה גדולה בסופה.

¹³ וכמבואר בדברי רבותינו ז"ל (שמות רבה, פרשה ל', יט'):

"כֹּה יְהוּדָה, בָּא דִין תָּמַר לְפָנָיו שֶׁתִּשְׁרַף, וְהוּא זָכָה אוֹתָהּ, מִפְּנֵי שֶׁמָּצָא לָהּ זְכוּת,

כִּיצַד, הָיוּ יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹשְׁבֵי שָׁם, וְכָל אַחֵיו, וְהָיוּ מַחְפִּין אוֹתוֹ -

הַכִּיר יְהוּדָה לְמִקוֹם, וְאָמַר אֶמְתֵּת הַדָּבָר, וְאָמַר 'צְדָקָה מִמֶּנִּי'."

¹⁴ וכמו שהמשיכו רבותינו ז"ל בדבריהם (שהובאו בהערה הקודמת):

"וְעִשָּׂאוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נְשִׂיא".

וירידת יוסף הצדיק למצרים, אשר היתה התנתקות ממקור הקדושה - יעקב
אע"ה,

גם כן היתה בבחינת "ירידה לצורך עליה", שכן, על ידה זכה לקדושתו ולמלכותו.
והנה, על סמיכות הפרשיות של ירידת יהודה מגדולתו, וירידת יוסף למצרים,
דרשו רבותינו ז"ל (בראשית רבה, פרשה פה', ב'): :

"וּמִפְּנֵי מָה הִסְמִיךְ פָּרָשָׁה זוֹ לְזוֹ ...

רְבִי אֶלְעָזָר אָמַר, כְּדֵי לְסַמֵּךְ יְרִידָה לְיְרִידָה."

1. בתוספתא (מסכת ברכות, פ"ד, הלכה יז' - יח') למדנו :

"מפני מה זכה יהודה למלכות -

מפני שהודה בתמר".

עוד מצינו שם :

"מפני שקידש שמו של הקדוש ברוך הוא על הים,

כשבאו שבטים ועמדו על הים, זה אומר אני ארד, וזה אומר אני ארד -

קפץ שבטו של יהודה, וירד תחלה, וקדש שמו של מקום על הים.

ועל אותה שעה הוא אומר¹⁵ - 'הוֹשִׁיעֲנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מֵיִם עַד נַפְשׁ. טְבַעְתִּי בֵּינוֹן
מְצוּלָה, וְאִין מַעְמָד, בְּאֵתִי בְּמַעַמְקֵי מַיִם, וְשִׁבַּלְתַּ שְׁטַפְתָּנִי' ...

'הִיְתָה יְהוּדָה לְקִדְשׁוֹ'¹⁶ וגו', יהודה קדש שמו של הקדוש ברוך הוא על הים,
לפיכך - 'יִשְׂרָאֵל מִמְּשָׁלוֹתָיו'¹⁷."

ומכל מקום, לשני הטעמים שמצינו בתוספתא, היה במעשיו של יהודה קידוש שם
שמים :

¹⁵ תהילים, ט', ב' - ג'.

¹⁶ תהילים, קיד' ב'.

¹⁷ שם.

הן בעניין מעשה תמר,

והן בעניין קריעת ים סוף.

ובפ"ה מהלכות יסודי התורה ה"י, כתב הרמב"ם, וז"ל:

"כָּל הָעוֹבֵר מִדַּעְתּוֹ - בְּלֹא אָנֶס, עַל אַחַת מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמֹרוֹת בַּתּוֹרָה, בְּשֵׁאֵט בְּנַפְשׁ, לְהַכְעִיס, הָרִי זֶה מְחַלֵּל אֶת הַשֵּׁם ...

וְכֵן, כָּל הַפּוֹרֵשׁ מֵעֲבָרָה, אוֹ עֲשָׂה מִצְוָה, לֹא מִפְּנֵי דָבָר בְּעוֹלָם - לֹא פֶחַד וְלֹא יִרְאָה וְלֹא לְבִקֵּשׁ כְּבוֹד, אֲלָא, מִפְּנֵי הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, כְּמִנְיַעַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק עֲצָמוֹ מֵאֲשֶׁת רְבוֹ -

הָרִי זֶה מְקַדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם".

ומבואר:

שקידוש שם שמים, הוא, אף בדברים שבסתר, וכעניין יוסף הצדיק.

ובפירוש המילה "קדושה", ידועים ומפורסמים דבריו של רבינו המהר"ל זיע"א¹⁸,

"כִּי אֵין קְדוּשָׁה, רק שהוא נבדל מדברים הגופניים, ויהיה לו מדריגת העליונים - שהם קדושים מן הגוף",

דהיינו:

שפירוש המילה "קדושה", היא, "הבדלות" - "פרישות".

והוא ביאור הפסוק (ויקרא, יט' - ב'), "קְדָשִׁים תִּהְיוּ":

"מובדלים תהיו" - "פרושים תהיו".

ז. כתב רבינו המהר"ל זיע"א¹⁹, וז"ל:

"ויוסף, היה קדוש ונבדל מן העריות, כאשר תראה ממעשה פוטיפר,

¹⁸ "נתיבות עולם", נתיב הפרישות, פ"א.

¹⁹ "גבורות השם", פרק יא'.

ובשביל כך, לא היה נעשה יוסף מלך -
אלא, על ידי מעשה של אשת פוטיפר ...
וידוע, כי הפרוץ בעריות, הוא ממעשה החומר ...
והנבדל, הקדוש מן העריות, הוא קדוש מן פחיתות החומר המגונה הזה",
ומבואר:
שסיבת הדבר הדבר שזכה יוסף למלכות,
הוא, מחמת שפירש מן העריות,
ומחמת, שהיה פרוש מכל ארץ מצרים.
והנה, על הפסוק ²⁰, "וַיִּכַּר יְהוֹדָה, וַיֹּאמֶר צְדָקָה מִמֶּנִּי", דרשו רבותינו ז"ל ²¹:
"יוסף, שקידש שם שמים בסתר, זכה והוסיפו לו אות אחת משמו של הקב"ה,
דכתיב ²², 'עדות ביהוסף שמו'.
יהודה, שקידש שם שמים בפרהסיא ²³, זכה ²⁴ ונקרא כולו על שמו של הקב"ה".

²⁰ בראשית, לח' - כו'.

²¹ סוטה, י' ע"ב.

²² תהילים, פא' - ו'.

²³ בספר "עבודת דוד" (להרה"ג אהרון דוד גולדברג שליט"א מארה"ב), ביאר בזה:

שהקידוש שם שמים של יהודה, היה, בזה שהיה ביד יהודה להורגה, ולא היתה העבירה נודעת לשום אדם -
ואף על פי כן, מנע עצמו מהעבירה, רק מחמת הקב"ה.
וזהו, "קידוש השם".

ומכיוון שעשה כן בפרהסיא, ולרבים, היה ניכר שלא עשה העבירה רק מחמת יראתו את ה' -
הרי, שקיים קידוש שם שמים ברבים.

וכמבואר ברמב"ם (פרק ה' מהלכות יסודי התורה הלכה י') לגבי יוסף הצדיק, ז"ל:
"וכן, כל הפורש מעבירה, או עשה מצוה, לא מפני דבר בעולם - לא פחד ולא יראה ולא לבקש כבוד, אלא,
מפני הבוֹרָא בְרוּךְ הוּא, כְּמִנְיַעַת יוֹסֵף הַצְּדִיק עֲצָמוּ מֵאֲשֶׁת רְבוֹ -

וביאר בזה רבינו המהר"ל²⁵, וז"ל:

"מי שמקדש השם, הרי הוא דבוק בשמו יתברך, שהרי קדש שמו -

ומפני זה, ראוי להוסיף לו אות אחת משמו.

ומי שמקדש שמו ברבים, ראוי שיהיה נקרא כולו על [שמו],

כי זה ההפרש בין בסתר ובין בגלוי".

ח. ומחמת שזכו יוסף הצדיק ויהודה למלכות, על כך שקידשו שם שמים,

שומא עלינו, לבאר ולברר, מהי "מלכות",

ומפני מה זכו שניהם דווקא ל"מלוכה".

והנה, בעניין מעלותיו של מלך ישראל, כתב הרמב"ם בפ"ד מהלכות מלכים ה"י,

וז"ל:

"וּבְכָל, יְהִיוּ מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שְׁמַיִם.

הרי זה מקדש את השם".

יוצא אם כן:

שהקידוש השם של יוסף הצדיק, והקידוש השם של יהודה, היו שניהם בעניין אחד,

אלא, שיוסף עשאו בצנעה, ויהודה עשאו ברבים.

²⁴ כתב רבינו המהרש"א זיע"א:

שאף על פי שבלידתו נתנה לו אמו לאה את השם הזה -

וכפי שאמרה (בראשית, כט' - לה'), "הפעם אודה את ה'".

מכל מקום, לא היתה צריכה לקרוא לו אלא "אודה".

אבל הקב"ה שם בפיה שתקראהו כולו על שמו של הקב"ה, שהיתה לאה כמתנבאת שלא מדעת.

וב"דעת זקנים" מבעלי התוספות (בראשית, כט' - לה') איתא:

שלאה אמנו ע"ה, ראתה בנבואה ממש - שיהודה יודה על מעשה תמר, ולכן קראה לו כך.

²⁵ "חדושי אגדות", חלק שני, עמוד מג' - מסכת סוטה.

וְתִהְיֶה מְגַמְתּוֹ וּמְחַשְׁבֹתוֹ, לְהַרְיֵם דַּת הָאֱמֶת, וּלְמַלְאוֹת הָעוֹלָם צְדָקָה, וְלִשְׁבֵר זְרוּעַ
הַרְשָׁעִים, וְלְהַלְחֵם מְלַחְמוֹת ה'.

שְׂאִין מִמְּלִיכֵינוּ מֶלֶךְ תְּחִלָּה, אֲלָא, לַעֲשׂוֹת מְשֻׁפֵּט וּמְלַחְמוֹת."

דהיינו:

שתפקידו של המלך, הוא, לנווט ולווסת את העם לדבר אמת.

ומשום כך, מובן מפני מה זכו יהודה ויוסף למלכות:

כי תפקיד ה"מלכות", הוא, לגרום לקידוש שם שמים -

וכפי שעשו שניהם,

ובפרט שתפקידו של ה"מלך", הוא, להיות פרוש מן התאוות.

ומשום כך, אמר שלמה הע"ה (קהלת, י" - טז):

"אִי לֶךְ אֶרֶץ, שְׁמֵלֶכֶךְ נָעַר, וְשָׂרֶיךָ בְּבִקְרָא יֹאכְלוּ,"

וביאר בזה ה"מצודת דוד", וז"ל:

"אוי לך ארץ, אשר מלכך מתנהג בנערות, ואינו משים לבו בתקון המדינה,"

דהיינו:

שכאשר ה"מלך" פרוץ בתאוות -

הוא לא יוכל לגרום לקידוש שם שמים.

ט. במגילת אנטיוכוס (ז' - יא'), נאמר:

"ויען אנטיוכוס, ויאמר לשריו ... הבה נעלה עליהם, ונבטל מהם את הברית אשר

כורתה להם,

שבת, ראש חודש, ומילה."

ומבואר:

דגזירות היוונים על עם ישראל, היו ב-ג' דברים אלו.

ויעויין מה שכתב הרמב"ם (פ"ג מהלכות חנוכה ה"א), וז"ל:

"בבית שני, כְּשֶׁמַלְכֵי יוֹן גָּזְרוּ גְזָרוֹת עַל יִשְׂרָאֵל,
וּבִטְלוּ דָתָם, וְלֹא הִנִּיחוּ אוֹתָם לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת,
וּפְשָׁטוּ יָדָם, בְּמִמוֹנָם, וּבְבִנְיַתֵּיהֶם,
וּנְכַנְסוּ לְהִיכָל, וּפְרָצוּ בוֹ פְּרָצוֹת, וְטָמְאוּ הַטְּהָרוֹת.
וְצָר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל מְאֹד מִפְּנֵיהֶם, וּלְחֻצוֹם לַחַץ גָּדוֹל, עַד שֶׁרַחֵם עֲלֵיהֶם אֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, וְהוֹשִׁיעַם מִיָּדָם, וְהִצִּילָם,
וְגָבְרוּ בְּנֵי חֲשֻמוֹנָי הַכְּהֻנִּים הַגְּדוֹלִים, וְהִרְגוּם, וְהוֹשִׁיעוּ יִשְׂרָאֵל מִיָּדָם, וְהִעֲמִידוּ
מִלְּךָ מִן הַכְּהֻנִּים,
וְחִזְרָה מַלְכוּת לְיִשְׂרָאֵל, יָתֵר עַל מְאֵתִים שָׁנָה, עַד הַחֲרָבָן הַשְּׁנִי",
וְהַקְּשָׁה הַגָּאוֹן רַבִּי מִסְעוּד חֵי רַקַּח זִיע"א 27 26 :

מֵהֵיכָן הֵבִיא הַרַמְבַּ"ם, אֶת עֵינֵינוּ "וְלֹא הִנִּיחוּ אוֹתָם לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת",
שְׁכֵן, דָּבָר זֶה לֹא הוֹבֵא בְּמִגִּילַת אֲנְטִיּוֹכּוֹס.
וּבִיָּאֵר, שֶׁמִּקּוּר דְּבָרָיו, הוּא מְדַבְּרֵי רְבוּתֵינוּ ז"ל בְּמִדְרַשׁ 28, עַל הַפְּסוּק 29, "וְהִאֲרָץ
הִיִּתָּה תִהְיוּ וְבָהוּ, וְחִשְׁדָּה עַל פְּנֵי תְהוֹם, וְרוּחַ אֱלֹהִים - מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם",
" וְחִשְׁדָּה - זֶה גְלוּת יוֹן,
שֶׁחֲשִׁיכָה עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּגִזְרוֹתֵיהֶן,
שֶׁהִיִּתָּה אוֹמְרַת לָהֶם, כְּתָבוּ עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר 30, שֶׁאֵין לָכֵם חֵלֶק בְּאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל",

²⁶ בספרו "מעשה רוקח", על הרמב"ם.

²⁷ נולד בשנת ה'ת"נ (1690 למניינם), באיזמיר, שם למד תורה - מרבי חיים אבולעפיה זיע"א,

נפטר בשנת ה'תקכ"ח (1768 למניינם), בטריפולי שבליוב.

²⁸ בראשית רבה, פרשה ב', ד'.

²⁹ בראשית, א' - ב'.

³⁰ בטעם הדבר, שרצו שיכתבו על "קרן השור", מצינו במפרשי המדרש, ב-ב' אנפי:

א. או שהשור, מרמז על "חטא העגל". וכביכול, שרוצים היוונים להזכיר להם את מעשה העגל,

והיינו,

אף גזירות על לימוד התורה הקדושה.

ומכל מקום, מבואר, דהיוונים, גזרו על עם ישראל, ד' גזירות:

שבת, ראש חודש, מילה, ותורה.

והנה, בחנוכה, היה הניסיון אצל עם ישראל, גם בסתר וגם בגלוי:

כיוון שקיום מצוות אלו שגזרו עליהם היוונים, שייכים בקיומם הן בסתר והן בגלוי.

ובאותם הימים, היו עם ישראל ב"ירידה", שירדו מגדולתם הרוחנית והגשמית, וכמבואר בדברי הרמב"ם דלעיל.

והקב"ה ברחמיו וברוב חסדיו, נתן להם, שתהא ירידתם, "ירידה לצורך עליה",

ונתן להם, פך שמן טהור, חתום בחותמו של כהן גדול, שהיה מונח ב"סתר".

וכך אמר להם הקב"ה:

קחו את אותו "סתר", והפכו אותו ל"גלוי" -

דהיינו, שתקדשו את שמי יתברך, בצורת "פרסומי ניסא",

שתכליתה, היא, קידוש שם שמים.

וּבַפְּרִשְׁתֶּן, מְצִינֵנו אֶת עֲנִינֵנוּ שֶׁל "מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד" ו"מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף",

והנה, נוטריקון שם "משיח", הוא:

חֲנוּכָה מְדַלֵּיקִין שְׁמוֹנֵה יָמִים.

להורות לנו, שעניינם של ימי החנוכה, הם גם כן מעניין המלכות,

וכשם שעל ידי מעשי הפרישות של יוסף הצדיק ויהודה, זכו שניהם למלכות ולמשיח,

כך זכו עם ישראל בימי החנוכה, לפרישות ולמלכות, המרמזים את עניין המשיח,

ב. או, בכדי שגם בהמותיהם, יכריזו, נגד הקב"ה, ח"ו.

שהוא עניין הוצאת הב"סתר" ל"גלוי", ועניין חיבור יוסף הצדיק ליהודה.
והנה, כתב רבינו הר"יח הטוב זיע"א³¹, על הפסוק³², "הִנְנִי מְבִיא אֶת עֲבָדֵי
צָמַח", וז"ל:
"מצוה להניחה בטפח הסמוך לפתח, אפילו בזמן הזה, שמדליקין בפנים,
ואם אין מזוזה בימין, יניחנה בימין,
ואם יש מזוזה, יניחנה בשמאל הנכנס -
והרי שלש מצוות ביחד, כי האדם הנכנס, ולובש ציצית שהוא טלית קטן שעליו.
וראשי תיבות שלהם, צמ"ח, ציצית מזוזה חנוכה,
ובזכות זה, יבוא משיח צדקינו - צמ"ח שמו".
יתן ה' יתברך, שנזכה לביאת משיח צדקינו, ונזכה לחזות בבניין בית קודשינו
ותפארתינו, במהרה בימינו. אמן.

³¹ בספרו "בן איש חי", שנה ראשונה, הלכות חנוכה, שאחר פרשת "וישב".

³² זכריה, ג' - ח'.

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

יוסף דהאן בן רחל

רפאל פנחס בן מרים רמו

משה בן אסתר

חיים נתן צבי בן שרה

מאיר בן נעמי

דב לוסטרניק בן אביבה

משה חיון בן כוכה

אפי בן קונפיטה

~~~

שושנה סולטנה בת מרים

איילה בת נעמי

אמירה בת נעמי

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

לזכרון עולם בהיכל ה'

הראשלי"צ הרב אליהו בקשי דורון בן טובה זצ"ל •

יצחק (ישראל) אוחנה בן מרים ז"ל •

יעיש זוביב בן מזל ז"ל •

ישראל אביטן בן סוזן ז"ל •

רפאל סיבוני בן גרסיה ז"ל •

~~~

ליליאן דיאמנטה בת עישה ע"ה •

רחל עמוס בת אסתרלייה ע"ה •

רבקה הרוש בת גרסיה ע"ה •

הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה •

אליס חוה עישה לוי בת גרסיה ע"ה •

מזל טוב סיגלר בת זוהרה ע"ה •

עזיזה שטרית בת אסתר ע"ה •

חנה בת ליליאן ע"ה •

קונפיטה בת דינה ע"ה •

חנה אילוז בת פרחח ע"ה •

